

los megerősítést nyerve fennmaradjon.

Összefoglalóul: egy olyan munkáról igyekeztem beszámolni, amely

1. a térképhasználat szükségleteiből kiindulva a ma élő földrajzi nevek egy jelentős részét összegyűjti,

2. pontosan lokalizálja,

3. a pontos lokalizáció által a tudományos felhasználás számára alkalmasabbá teszi a nyelvészeti névgyűjtések megyei köteteinél, és

4. a térképes rögzítés által e neveket a mindenkori használatba visszavezeti, s ezáltal mind a jelen, mind a jövő emberét gazdagítja.

Függelékként megjegyzem, hogy az eddig a névrendezésbe bevont területek (Heves, Nógrád, Pest megye, a Zselic, a Balaton környéke stb.) elkészült térképeit és háttéradat-anyagát a Földmérési és Távérzékelési Intézetben archiváltuk, és ez az anyag szabadon kutatható.

Hegedűs Attila

Néhány szlovákiai magyar földrajzi név és etimológiájuk

A Névtani Értesítő 7. (1982.) és 8. (1983.) számában két Pozsony megyei magyar község (Taksonyfalva és Felsőszeli) földrajzi neveiről írt dolgozatom jelent meg.¹ Ezeket figyelembe véve ragadok ki most egy-két nevet, olyanokat, amelyeknek az etimológiája érdekes lehet.

Bevezetőül szükségesnek látom Kiss Lajostól idézni az alábbiakat (TAKSONY vagy TAKSONYFALVA községről): "...helység Szlovákiában Galántától ...délre; Matúškovo; (1210-30:Tocsun... 1910: Taksonyfalva...) Az elsődleges T a k s o n y hn. pusztaszn. -ből keletkezett magyar névadással... Az 1948-ban hatósági úton megállapított szlk. M a t ú š k o v o ... a szlk. M a t ú š k a csn. ...származéka. Janko Matúška (1821-1877) verse alkotja a csehszlovák államhimnusz második felét."²

Egy 1939-es kiadvány szerint pogánykori halmok vannak TAKSONY/-FALVA/ határában, őskori lakott hely, és Taksony vezér ide temetkezett: 1138-ból van az első írott nyoma: Togsun; 1214-ben: Tohsun, Tohsun; 1236-ban: Teksze; 1269-ben Taxont; a XV. században a Taksonyi családé.³

A másik említett falu, FELSŐSZELI nevéhez is ugyanennek a könyvnek az adattárából idézek mint olyan településről, amelyről az okiratok többször tesznek említést: "Ilyen írott dokumentum 1158-ból, II. Géza idejéből származik. 1217-ben ... II. Endre Zele néven említi. Később Scele alakban fordul elő a község neve, míg a pápai tizedlistán Sili néven. Az egyház kezéből a Szeli-család birtokába ment át a község..."⁴ A falu szlovák neve: Horné Saliby.

Ezután lássuk előbb TAKSONY/-FALVA/ etimológiailag megvizsgált névanyagát.

Egy korabeli falutörténeti leírás megemlíti, hogy Nádszegre hajókon hozták a sót (főltehetőleg Komáromból), ahonnan szekereken vagy fahajókon ottani fuvarosok, gyakran taksonyiak szállították tovább az árut észak felé, Szeredre, ahol sóhivatal volt.⁵ Mivel Nádszeg (ma: Trstice) mintegy 20-km-re délre van Taksonytól, és a korábbi nagy vizek idején elképzelhető volt az, hogy tényleg így jutott északra a só, ezért magyarázatot kaphatunk a taksonyi Sósok, Kissósok, Nagysósok határrészek nevéhez is. Kiss Lajos véleménye szintén az, hogy a mai "sok" (= számos, nagy mennyiségű) szavunk a régiségben "falu" jelentésben is élt. Meglehet tehát, hogy a taksonyi Sósok a só átrakodására szolgáló valahai település; "Sófalu" volt. Kiss Lajos említést tesz, például, Ajka egy részéről, Tósok-ról, illetve a másik településével, Berénd-del 1950-től egyesült Tósokberénd-ről, továbbá a Veszprém megyei falu, Malomsok nevét így értelmezi: "malmos falu", azaz "olyan falu, amelyben malom van."⁶

Egy régi szokásra utalhat a taksonyi Nyílasok dülönév. A "nyíl" (=nyíl, puskagolyó) ősi örökség az uráli kor ^XÁlele szavából (a vogulban, az osztjákban, a votjákban hasonlóan ma is). A határrész neve itt is arra utalhat, hogy nyílhúzással sorsol-

tak, illetve valamely földet nyílászárú sorsolással osztottak föl. A szó jelentésfejlődésén ment át: ijjal kilőhető fegyver > sorshúzás > ilyen módon osztályrészül jutott földdarab. Ez utóbbi jelentés kapcsolódik a szó "nyilas(-ok)" származékához.

Van egy része TAKSONY határának, melyet mocsaras, füzes, ligetes területként ismertek valaha: a Kerektő. Vízében régebben hal is volt, és gólyák, gémekek sereggestül éltek itt. Ha a "kerek" szavunkat "erdő", "körhöz hasonló alakú erdő" jelentésben értjük, mely valószínűleg a "kerek" főnevesedése (= nagy kiterjedésű, az egész látóhatárt betöltő vagy esetleg a látóhatárt le is szűkítő), ez pedig a kerül, kerít, kering igék származéka (a ker- alapszóból -k devotívális nomenképzővel), akkor a Kerektő értelme: "erdős tó", "erdőben levő tó"⁷. Ezt pedig alátámasztja az is, hogy a nevezett határrész a Sárd folyó balpartján van, ott, ahol a Vág felől, a Sósokon át erre húzódnó mélyedést, ősi vízjárásokat lehet észlelni, és amelyeknek partjain, illetve a Kerektő környékén erdőség lehetett. (E területtől északnyugatra még ma is megvan egy jelentős erdőfolt, főleg tölgyes és szilfák, a Sárd medre és a falu között.) Kiss Lajos a "kerek" (=erdő) ilyen jelentésével hozza össze Kereki (Somogy m.) -i képzős alakját, továbbá Méhkerék (Békés m.), Csipkerék (Vas m.), Monyorókerék (Eberau; Ausztria), Nagybecskerek (Zrenjain; Jugoszlávia), Nagykerek (Hajdú-Bihar m.), Kerekharaszt (Pest m.) helységneveket. Viszont nem az "erdő" jelentésű "kerek" fogalom van Kerekteleki (Komárom m.) és Kerekegyháza (Bács-Kiskun m.) nevében: az előbbit Kerekes Pál tatai várnagyról nevezték el, az utóbbit kör alakú templomáról.⁸ TAKSONY-nak DEÁKI-val határos részén van a Gelencei árok nevű dűlő, a DEÁKI-hoz tartozó (de időközben lerombolt) Gelencei major szomszédságában. Hasonló helységnevet az erdélyi Háromszékben találunk Gelence (románul: Ghelinta) alakban.⁹ Elképzelhető talán a Kiss Lajos által fölvetett lehetőségek egyikét itt felhasználni. A Gelence tövében is meglevő "gelen-" részt másutt így tételezi föl: Gelénés (Szabolcs-Szatmár-Bereg m.) a kelta eredetű középlatin Kilianus ("Kilián") személynév átvétele (=egyházi ember); Gellénháza (Zala m.) hasonlóan (a

birtokos személyraggal ellátott "ház" főnévvel); Gelse (Zala m.) szintén (a -se kicsinyítő képzővel); ilyen még: Nyírgelse (Szabolcs-Szatmár-Bereg m.). De lehetséges, hogy a fő szláv jövevényszó, az ősszláv ^xgela (=csupasz, meztelen) alakból. (Érre a lehetőségre Galánta esetében is utaltam: a vidék itt mindenütt egybefüggő sík terület, és a Gélőncei árok 5-6 km-re van Galántától.)

Ettől a határrésztől keletre van (a Pogánytemető dűlővel érintkezve) a Pallóci út dűlő és Pallócpusztá mint TAKSONY-hoz valaha tartozó kis település, uradalmi majorsággal, szeszfőzdével). Egy 1906-ban megírt felutórtörténetben a szerző így vélekedik: "Egy II. Béla korabeli okmányban a taksonyi 'pogánysírok' melletti Russorum ("Oroszokfalva", "Oroszfalú") is van említve, amely a későbbi Pallóc pusztá helyén lehetett, nevét a palóc néptől kapta, akik a magyarokkal együtt jöttek be, és az oroszok "palovci", "polovci" néven hívták."¹⁰ A szó jelentése: "síkonlakó", "vadász". (Egyébként pedig: az említett "pogánysírok" valamelyikében pihenhet - a néphit szerint - Taksony fejedelem. (Kniezsa István a szláv plavčub, ^xpolvčub/óorosz: polovci/ alakokat mint magyar törzs nevet veszi, a kunok megnevezéseként) a Dél-Oroszországban élt török-tatár törzset értve rajtuk).¹¹ A szó különben a "fakó", "szőke" jelentések hordozója, de nincs tisztázva, miért. Kérdés továbbá: hogyan kapta a magyar törzs ezt a nevet, ha a kunokhoz semmi közük, azokat pedig magyarul sohasem hívták palócoknak. Nehézség még az is, hogy a palóc mint gúnynév igen későn bukkan föl: csak 1656-tól datálják ("palóczoktól").¹² Ami a Pallóci út, Pallócpusztá földrajzi nevek hosszú l hangját illeti, TAKSONY-on és a környéken gyakori az ilyen jelenség közszavakban is. A két magánhangzó közötti l megnyúlik a kiejtésben ilyen szavakban: röpüllő, tűzellő, köpüllő, sintöllő (=saraboló, ekeka), darálló, srotolló (=daráló), morzsolló, sétálló stb. Föltehető így, hogy az eredeti "palóc" ezért lett: "Pallóc", bár itt mássalhangzó zárja a szót. TAKSONY Kürti lapos nevű határrésze a szomszédos faluról kapta a nevét.

HIDASKÜRT (régebbi szlovák neve: Mostovy Kert, ma: Mostová) első okleveles említése 1271-ből van Kwrt alakban, V. István adománylevelében.¹³ A "Hidas" név értelme: "híddal el-látott, áthidalat". Ez van meg a hasonló földrajzi nevekben is.¹⁴ A "Kürt" a honfoglaló magyarok törzsi jelvényére utaló része a szónak, lehetséges azonban, hogy a "Kürt" törzsnévből van.¹⁵ Mivel a község a Dudvág folyón lévő át-kelőhelyen fekszik, a név a kompnál használt kürtjelzésre is utalhat.

TAKSONY/-FALVA/ egyik falurészét Cőhërnya néven ismerik. Ez a község szélén van, nem tartozik a helység régi központi magjá-hoz, és a század elején épülhettek itt a házak. A terület az Esterházy-birtokhoz tartozhatott, mert a betelepített morvák és más szlovákok építkeztek a kapott házhelyeken a húszas é-vek elején. Ezen a környéken téglaegető kemence és agyaggödör volt. Bizonyára szlovák munkások dolgoztak a magyarokkal együtt, mert az itteni falurész neve valószínűleg a szlovák "tehelňa" (=téglagyár) származéka. A szó elején megjelent t/c változás a német Ziegel (=tégla, tetőcserép) szó hatása lehet, hiszen a környéken a magyar nyelv érintkezett a Pozsony környéki né-mettel.

A falu Gálántoi út nevű határrésze a szomszédos járási székhely közelségére utal.

GALÁNTA környéke a honfoglalás után népesült be. IV. Béla oklevelei 1234-ben és 1270-ben említik. A pápai tizedsze-dők Gualanta alakban írták.¹⁶ Kiss Lajosnál olvashatjuk: "Galánta 'szlovákiai helység: Galanta' (1237-40): Galantha ... (Puszta szn.-ből keletkezett magyar névadással. Az a-lapjául szolgáló szn. szláv eredetű; vö. le. ...Golenta szn. ... cseh... Golata szn. ...; or. ... Goljatyin szn. .... A szlk. Galanta 'Galánta' a magyarból származik..."¹⁷ Fölvetődik a kérdés: nincs vajon köze e névalaknak a szláv gólyj (szlov.: hely=csupasz, kopasz) szónak előlképzett orr-hangú tövel rendelkező formájához? A vidék e tájon sík, és meglehet, hogy itt erdőirtvány volt valaha.

A másik szomszédos településhez vezető út környékét Nyárosdi út névvel jelölik.

TÓSNYÁRASD (ma: Topol'nica) azonos lehet azzal a Narasd helységgel, amelyet egy királyi okirat említ 1193-ból, egy 1153-as portális összeíráskor pedig már Tót-Nyárasd.¹⁸ A Vág folyó közelségét érzékelteti az összetétel első fele: "tós" (=tavas, mocsaras), valamint a második része is: "nyárasd" (=nyárfás). A szlovák formájában a "nyárfa" megfelelője (=topol') szerepel. (Van egyébként a Csallóközben egy Alsónyárasd is, az szlovákul: Topol'níky.)

A Dijáki út nevű dűlő is egy közeli faluról lett elnevezve.

DEÁKI (szlovákul: Diakovce) István király 1001-es okiratában a pannonthalmi apátság alapításáról Wag néven említődik. 1138-ban: Wagfelde, 1261-ben: Sala, Salafölde néven bukkan föl. 1296-ban már a mai névén nevezik: Diaky alakban.¹⁹ A környék magyarjai mindig ebben a formájában használták a nevet. A szlovák Diakovce is ebből indulhatott ki, hiszen mint idegen eredetű szót kezelik, amennyiben a (d) nem palatalizálódik a kiejtésükben. A magyar névadásnak a bizánci kereszténységű déli szláv eredetű "dijak" (=diák, deák) szóval van kapcsolata "diakónus" jelentésben.²⁰ (Egyébként pedig ismeretes, hogy a deáki plébánián fedezte föl a XVIII. században Pray György történész az egyik misekönyvben az 1190-es évekből való régi magyar szövegemlékünket, a Halotti Deszéd-et.)

A következőkben a másik község földrajzi neveiből nézünk meg néhányat.

FELSŐSZELI határrészeinek egyike az Ekecsakla (< Ekecs akla), mely a falutól néhány kilométerre délre, a Kis-Duna mentén van. Vízi átkelőhely lehetett ott a Csallóközbe vagy legalábbis gázló, melyen az állatokat át tudták hajtani az innenső oldalra legeltetni. A névadás Ekecs (szlovákul: Okoč) faluhoz kapcsolódik. Ez a FELSŐSZELI-től mintegy 30 km-re lévő, Komárom és Dunaszerdahely között fekvő település 1268-ban már a komáromi várhoz tartozott, 1349-ben az esztergomi érsekség tulajdona Possessio Eketh néven, 1422-ben pedig először említik a mai névén: Ekech. A viszonylag távoli FELSŐSZELI határrészét a Kis-Dunán átvezető út kör-

nyékén talán a faluból elszármazottak nevezték el. Egy XVI. századi perlekedés nyomán ugyanis Ekecs magyar nemesi familiái megtagadták az úrbér szolgáltatását a Zichyeknek, ezért sokan elköltöztek. Helyükbe szlovákok települtek, akik később elmagyarosodtak. Ez adta az indokot Ekecs szláv eredeztetésére (szlovákul: Okoč), ami így nem fogadható el.²¹

FELSŐSZELI határát átszeli az északról folyó Sárd vize, mely a falut kettéosztó Dudvág-ba csatlakozik a településtől délre. Előbb azonban egy nagy kanyarulatot tesz a Sárd. Ebben a könyvekben van a Hallód határrész, és érintkezik a taksonyi oldalon a már említett Kerekítő területével. Úgy vélem, hogy a Hallód szó az ősi finn, esetleg uráli örökség ^xhal alakjából, a ^xhal és a hadl kiegyenlítődésséből keletkezett magyar fejleménnyel: a hall (=hall, hallgatódik, meghall; észrevesz, fülel) igével függ össze. Az ugor-finnugor alapalak a ^xkunta lehetett (vogul: kant=talál; néz; megfog, finn:kunne=a szorítás nyoma, kidudorodás, mélyedés, másutt= öl, vadat fog, halat fog, vadászik).²²

Az egyéb rokonnyelvek ez utóbbi jelentései alapján nem elképzelhetetlen, hogy a Hallód a "hall" igének (-d) kicsinyítő képzős alakja, és esetünkben arra utal a határrész neve, hogy az vad, hal fogására alkalmas hely volt: olyan terület, ahol vadat, halat lehetett találni.

Eléggé vitatott a magyar "rekettye" szó kialakulása, melyet ugyan szláv eredetűnek tartanak, de nem egyértelmű az átadó nyelv megjelölése. FELSŐSZELI határában, az előbbi Hallód átellenében, tehát víz partjára, a Sárd folyó rekettyéseire utal a Rakottvás határrész neve. Szlovákiában van egy Izbugyarokító (szlovákul: Zbudský Rokytov; zbudat' = megmarad valahol; lakik) nevű község.²³ A névanyaga a kérdéshez tartozik. Egy szombathelyi szlavisztikai konferencián elhangzott előadásban ezt olvashatjuk: "... Az irodalmi-köznyelvi rekettye szavunknak mély hangrendű változata jelentkezik Vas megye déli, dél-nyugati régióiban a földrajzi nevekben: rákota: rakottya; rakotla... "Továbbá, hogy az -l-es formát nem lehet az átadó szláv nyelv-

vekből magyarázni, mivel a rakotla -l-je föltehetően zárt szótagban keletkezett, vagyis: rakota > rakotla; rakotás > rakotlás.²⁴ A felsőszeli Rakottyás mindenképpen a rekettye szavunkkal rokon. Kniezsa István ennek előfordulási alakjait a rakatja, rakitja, rakatla, rakotla, rekete, rekettye formákban említi a déli szláv rakytje származékaiként. Ezt viszont az őszláv xorkyta/rakyta (déli szláv); xorkyta/rokyta (északi szláv) alakokból eredezteti. A rakyta rekettye alakváltozatot elveti, mert a (tty) szerinte nem magyar palatalizáció eredménye, mivel már (t+j) kapcsolatban ("rakytje") került át a szlávból.²⁵

FELSŐSZELI földrajzi névanyagában gyakori a "-szég" megjelenés mind a külső részekben, mind a belterületi nevekben (TAKSONYON ilyen egy sincs). Így a határban van: Háromszég, Erdőszég, Pap szége; a faluban pedig: Ászég, Főszég, Papszegi utca. Ismerjük a mondást: "Szegről, végről rokonok..."; vannak helységneveink, melyekben a "szeg" benne van: Kőszeg, Szegvár, Magyardiószeg stb. A szólásmondásban is, a helynevek többségében is a "-szeg" (=szöglet, csúcs, kiszögellés; falurész; területrész, vidék) jelentései bújnak meg, ezt pedig a "szeg" (=ék; fémszög, faszög) szóból eredeztetik a xsenk3 (=ék) ugor alapalakot tekintve kiindulásnak.²⁶ Szeged neve is így jöhetett létre a (-d) képzővel, de elképzelhető a "szög-/szeg-" (=feketés, gesztenyebarna) melléknévnek a (-d) képzős származékaként is.²⁷

FELSŐSZELI-ben egy hosszú utcának két része van: Nagyvecse és Kisvecse. Ha egyéb földrajzi nevekben nézzük a hasonlóságot, akkor azt látjuk: Vécs (Heves m.) pusztaszemélynévből keletkezett magyar névadással; Somlóvecse (Veszprém m.) valószínűleg a szláv xveče személynévből van, amely a xvetje xvetjeslav származéka. E csoportba tartozik még: Dunavecse, Vencsellő, Hernádvecse. Vecsés helynevünkről viszont föl-tételezik, hogy a szláv večer (=est) személynévi használatú alakjából van.²⁸ A fenti felsőszeli nevekről ezek szerint ezt is, azt is föl lehet tételezni, de nem kizárt, hogy lehet valami közük a mai oroszban meglévő "véče" (=négyü-

lés, vecse; a népgyűlés helye) szónak egy korabeli más szláv nyelvben is fölbukkant alakjához.

FELSŐSZELI nyugati szélén van egy rész, melyet Nagypálé néven ismertek. Mivel ez a hely valójában egy kb. 100x200 m nagyságú iszapos tó, és mocsaras a környéke, Kniezsa István egyik szófejtését hozom itt föl. Ő a "palaj" (=iszapos hely, homokzátony) és a "palé" (=vizenyős völgy; mocsár) szavainkat a szláv "polojz" alakból veszi, és a ^xpoliti > polěj ige tövének (o-) fokú főnévének tekinti (szlovákul: poliat'leönt). Ez megmagyarázhatja a Nagypálé földrajzi nevet is: "nagy iszapos hely"; "nagy mocsár". Ehhez hasonló nevek vannak még nálunk: Kispáli (Zala m., 1439: Paly), de ez a magyar Pál személynévből keletkezett (-i) képzővel (=Pálé); Nagypáli (Zala m., 1773: Nagy Pál) és Nagypall (Baranya m.) ugyancsak a Pál személynévből (mint: Monostorpályi, Ópályi, Hosszúpályi). Kiss Lajos nem utal tehát a "palé"/"poloj" szavakkal való erezdeztetésükre.²⁹ A FELSŐSZELI földrajzi neveiről írt és említett dolgozatomban nekem is kérdéses volt a szó eredete (Nagypálé=Nagy Pálé?), de a "palé"/"poloj" szerepét sem lehet kizárni.

FELSŐSZELI belterületén van az Opálko nevű falurész. Ez a szó a szomszédos TAKSONY-on egy régi versikében szerepelt, amikor a kis unokát öregapja erővel vitte mosakodni az itatóvályúhoz: "Gyere, pajtás, katonának, Jó léssz a szád opálkánok...!"³⁰ Az "opálka" szó jelentését Kniezsa István így adja meg: "vesszőből font nagy abrakoló kosár". Ezt pedig a szlovák "opálka" (=szitáló kosár, abrakkosár, szakajtó) szóval azonosítja. A szótő: "palol"/"parol" (=szórással gabonát tisztít; szétszór, "porol", szelet csap; legyez). Meglehet, hogy a falunak ezen a részén "szelelték a gabonát", vagyis a kézzel kicsépelte, szalmás, törekes termést villával megemelgetve a szél tisztította, innen a terület neve is.³¹

Bár FELSŐSZELI utolsónak vett belterületi utcanevéről (Gönyere) és az egyik határrészéről (Gönyerei paskum) már jelent meg külön publikációm, itt is megemlítem az etimoló-

giai érdekessége miatt, de a dolgok hasznos kapcsolódására is rámutatva.³² Reuter Camillo egy 1985-ös cikkében hívta föl a figyelmemet egy fogalomra: "küqvere" / "küqv ere" és ennek "ívelt folyómederbe vizet szállító ér" jelentésére.³³ Mivel én már 1963-ban említettem a felsőszeleli földrajzi nevek között a Gönyere és Gönyerei paskum alakokat, de csak megkérdőjeleztem a dolgozatomban az értelmezésüket, a Magyar Nyelv 1987/2. számában egy kis hozzászólásomban azonosítottam a "Küqvere" / "Küqv ere" formákat a felsőszeleli szavakban. Az itteni földrajzi körülmények ugyanis teljesen megfelelnek az említett nevek értelmezéséhez.³⁴

Mint már utaltam rá, mindkét falu, TAKSONY/-FALVA/ és FELSŐSZELELI földrajzi névanyagában megvannak a másutt szintén ismert, szokványos alakok. Például: Temető utca, Malomkert, Borjúk mezeje, Sziget. Ezekkel most tehát nem foglalkoztam. Amelyekről az előadásomban beszéltem, azok kevésbé világosak vagy érthetők még az állandó használatuk idején is. Minderről meggyőződtem, amikor az onnan elszármazottakat erre vonatkozóan megkérdeztem. Ezért is láttam szükségesnek valamiféle megfejtést találni a megnevezésekre. A két település földrajzi neveinek egészét áttekintve - a fentiekben tárgyaltakat is nézve - kiderült, hogy zömükben a magyar őslakosság névadása örződött meg bennük. A kevés idegen (szláv) hatás viszont érthető, mert e tájon a népcsoportok évszázados érintkezésének ez természetes következménye.

Tudni szükséges még azt is, a Névtani Értesítő 7. és 8. számában megjelent anyagok és ez a mostani előadás valójában a szlovákiai magyar felülvizsgálások fölbomlásáig, az 1947-es lakosságcseréig tartó évek, évtizedek, évszázadok magyar névadásai folyamatának eredményét rögzítette. A nemzedékeken át használt és kialakult földrajzi nevek 1947 után elkoptak, elfelejtődtek, kicserélődtek; jobbik esetben a már meghalt és a még élő ismerők emlékezetében rögzítődtek egy ideig. Igazi, élő szerepük már nincs és sajnos nem is lehet már, mert az a nyelvi közeg, amelyben születtek, erejét veszítette, mert beszélőiknek és használóiknak száma erősen megcsappant a két

településen is, akik pedig magukkal vitték szétszórt sorsukkal a kitelepítés után, azok még kevésbé őrizhették meg őket.

E tájon így hal el az oly sokáig élt magyar földrajzi névanyag, hacsak a nyomtatott betű nem menti át az utókornak nyelvünk örökségéért.

Jegyzetek:

- ¹Németh Zoltán: A Pozsony megyei Taksony helynevei (Névtani Értesítő 7, Budapest, 1982.); A Pozsony megyei Felsőszeli helynevei (Névtani Értesítő 8, Budapest, 1983); ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszék-csoport Névkutató Munkaközössége)
- ²Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára (Az MTA Nyelv- tudományi Intézete 4. bővített javított kiadása, Budapest, 1988)
- ³A visszatért Felvidék adattára (Szerk.: Csátár István és Űlvedi János; Mahr Ottó és Tsa "Rákóczi" Kiadó Vállalata, Budapest, 1939)
- ⁴Uo.
- ⁵Troch Pál: Adatok Taksony község történetéhez (Első Galántai Könyvnyomda és Papírrektor, Galánta, 1908)
- ⁶Kiss Lajos: Földrajzi nevek... (1980)
- ⁷A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970)
- ⁸Kiss Lajos: Földrajzi nevek... (1980)
- ⁹MAGYAR NEVE? Határokon túli helynévszótár (ARANY LAPOK, 1990)

- ¹⁰Troch Pál: i.m.
- ¹¹Kniezsa István: A magyar nyelv szláv jövevényszavai I.
(Akadémiai Kiadó, Budapest, 1974)
- ¹²A magyar nyelv...
- ¹³A visszatért Felvidék...
- ¹⁴Kiss Lajos: Földrajzi nevek... (1980)
- ¹⁵A magyar nyelv...
- ¹⁶A visszatért Felvidék...
- ¹⁷Kiss Lajos: Földrajzi nevek...
- ¹⁸Uo.
- ¹⁹Uo.
- ²⁰A magyar nyelv...
- ²¹A visszatért Felvidék...
- ²²A magyar nyelv...
- ²³MAGYAR NEVE?
- ²⁴Szabó Géza: A magyar-délszláv kapcsolatok kutatása a nyugati magyar nyelvjárásokban (Nemzetközi Szlavisztikai Napok II., szerk.: Gadányi Károly, Szombathely, 1986)
- ²⁵Kniezsa István: i.m.

²⁶A magyar nyelv...

²⁷Kiss Lajos: Földrajzi nevek... (1980)

²⁸Uo.

²⁹Uo.

³⁰Németh Zoltán: Tájszavak a szlovákiai Taksonyból
(Magyar Nyelvőr 95, 1971/1)

³¹Kniezsa István: i.m.

³²Németh Zoltán: Gönyere (Magyar Nyelv, 1987/2)

³³Reuter Camillo: Kügyere (Magyar Nyelv, 1985/4)

³⁴Németh Zoltán: Gönyere...

Németh Zoltán

A Galántai járás élő földrajzi névanyagának
összetétele

A Galántai járás a Duna menti síkságba tartozik. A Csallóköztől a Kis-Duna választja el, s keletről kiindulva az Újvári, Nyitrai, Nagyszombati, Pozsony-vidéki járások övezik. A terület északi része magasabban fekszik (130-133 m tengerszint felett), s itt már a pár méteres szintkülönbségű halmokat,ombokat Domboc, Dombec, Hegy névvel illetik. A táj monotonosságát folyók (Vág, Dudvág, Sárd, Feketevíz), patakok, csatornahálózatok - s pár éve a Vágon épülő vízlépcsőrendszer és tározó - bontják meg. A Vág még mindig nagy mennyiségű vizet szállít, s a múlt században még a többi folyó is kereskedelmi útvonalként szolgált sórakodókkal (Súkaró). A századfordulón végzett folyó-